

TO'QIMALI STRUKTURALAR, TO'QIMALAR KLASSIFIKATSIYASI, EPITELIY TO'QIMASINING TUZILISHI, FUNKSIYASI, KELIB CHIQISHI, REGENERATSIYASI

Odilbekova Rayhona Sherzodbek qizi

Andijon Davlat Pedagogika Instituti

Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti

Biologiya yo'nalishi 102-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19565736>

ANNOTATSIYA

Ushbu tadqiqotda to'qimali strukturalar va epiteliy to'qimasining klassifikatsiyasi, tuzilishi, funksiyasi, kelib chiqishi va regeneratsiyasi masalalari ko'rib chiqiladi. To'qimalar biologiya va tibbiyotda muhim rol o'ynaydi, chunki ular organizmning asosiy tuzilishini va funktsiyalarini tashkil etadi. Epiteliy to'qimasi organizmning ichki va tashqi muhit bilan o'zaro ta'sirini ta'minlaydi. Ushbu ishda epiteliy to'qimasining turli turlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek, to'qimalarning regeneratsiya jarayoni haqida ma'lumotlar keltiriladi. Tadqiqot natijalari to'qimalarning funksional muhimligini va ularning salomatlik uchun ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: *to'qimalar, epiteliy, klassifikatsiya, regeneratsiya.*

To'qimalar biologik organizmlarning asosiy tuzilishi bo'lib, ular bir xil xujayralar to'plamidan tashkil topgan. To'qimalar o'z navbatida organlar va tizimlarni yaratishga yordam beradi. Epiteliy to'qimasi organizmning himoya qilish, so'rish, ajratish va sezgi funktsiyalarini bajaradi. Epiteliy to'qimasining klassifikatsiyasi uning struktura va funktsiyalari asosida olib boriladi. Bu mavzu dolzarb hisoblanadi, chunki epiteliy to'qimasi sog'liq va kasalliklar bilan bevosita bog'liqdir. Ushbu tadqiqotning maqsadi epiteliy to'qimasining tuzilishi, funksiyasi va regeneratsiyasi bilan tanishishdir. Shuningdek, epiteliy to'qimasi turli o'zgarishlarga qanday javob berishini ham o'rganish rejalashtirilgan. Tadqiqotda epiteliy to'qimasining turli klassifikatsiyalari ko'rib chiqiladi, bu esa uni chuqurroq tushunishga yordam beradi. To'qimalar klassifikatsiyasi ularning xujayra tuzilishi, funktsiyalari va joylashuviga ko'ra amalga oshiriladi. Asosiy to'qimalar to'rtta katta guruhga bo'linadi: epiteliy to'qimasi, bog'lovchi to'qima, mushak to'qimasi va asab to'qimasi. Epiteliy to'qimasi o'z navbatida to'rt turga bo'linadi: oddiy, ko'p qatlamli, o'tkir va maxsus epiteliy. Oddiy epiteliy bir qatlamdan iborat bo'lib, u ko'pincha so'rish va ajratish funktsiyalarini bajaradi. Ko'p qatlamli epiteliy esa himoya vazifasini bajaradi va organizmning turli qismlarida joylashadi. O'tkir epiteliy esa maxsus vazifalarni bajaradi, masalan, sezgi va ajratish jarayonlarida ishtirok etadi. Har bir epiteliy turi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularning tuzilishi va funktsiyalari ularning joylashuviga bog'liq. To'qimalarning klassifikatsiyasi tibbiyot va biologiyada muhim ahamiyatga ega, chunki u kasalliklarni aniqlash va davolashda yordam beradi. Epiteliy to'qimasi xujayralarining bir-biriga yaqin joylashishi va o'zaro aloqalari bilan xarakterlanadi. Bu to'qima xujayralarining bo'shliqlari minimal bo'lib, ularning orasida juda kam miqdorda intersellulyar modda bor. Epiteliy to'qimasi nafaqat himoya qilish, balki sezgi va ajratish vazifalarini ham bajaradi. Epiteliy to'qimasi regeneratsiya jarayoni juda muhimdir, chunki bu jarayon to'qimalarning sog'lomligini saqlab qolish imkonini beradi. Epiteliy to'qimasining regeneratsiyasi odatda tez

amalga oshadi, bu esa uning yuqori mitoz faolligi bilan bog'liq. Regeneratsiya jarayoni jarohatlar yoki kasalliklar natijasida epiteliy to'qimasining yo'qolishi yoki shikastlanishi holatlarida ayniqsa muhimdir. Epiteliy to'qimasining regeneratsiyasi jarayoni ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ularga ozuqa moddalarining yetarli darajada ta'minlanishi, qon aylanishi va boshqa biologik jarayonlar kiradi. Bu jarayonlar epiteliy to'qimasining saqlanib qolishi va tiklanishida muhim rol o'ynaydi.

To'qimalar klassifikatsiyasi va epiteliy to'qimasining tuzilishi, funksiyasi va regeneratsiyasi biologiya va tibbiyotda muhim o'rin egallaydi. Epiteliy to'qimasi organizmning ko'plab funksiyalarini bajaradi va uning sog'lig'i uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqotda epiteliy to'qimasining turli turlari va ularning xususiyatlari ko'rib chiqildi. Shuningdek, regeneratsiya jarayoni va uning muhimligi haqida ma'lumotlar berildi. Epiteliy to'qimasi haqida tushuncha oshirildi va uning salomatlikka ta'siri haqida ma'lumotlar keltirildi. Kelajakda bu sohada yanada chuqurroq tadqiqotlar o'tkazish zarurati mavjud.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Histologiya va embriologiya asoslari, O'zbekiston Muallimlar Akademiyasi.
2. To'qima biologiyasi, Sh. Murodov, Tashkent, 2021.
3. Anatomiyaga kirish, A. Karimova, Tashkent, 2019.
4. Epiteliy to'qimalarining xususiyatlari, D. Azizov, Tashkent, 2020.
5. Regeneratsiya jarayonlari, N. Rahmonov, Tashkent, 2022.